

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

Тези

68-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників, аспірантів
та студентів університету

Том 1

19 квітня – 13 травня 2016 р.

Полтава 2016

УДК 043.2
ББК 448лО

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка заборонено*

Редакційна колегія:

Онищенко В.О.	д.е.н., проф., ректор Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
Муравльов В.В.	к.т.н., доц., в.о. проректора з науково-педагогічної та методичної роботи
Васюта В.В.	к.т.н., доц., декан факультету інформаційних та телекомунікаційних технологій і систем
Іваницька І.О.	к.х.н., доц., декан гуманітарного факультету
Комеліна О.В.	д.е.н., проф., декан факультету менеджменту і бізнесу
Нестеренко М.П.	д.т.н., проф., декан будівельного факультету
Нижник О.В.	д.т.н., с.н.с, декан електромеханічного факультету
Павленко А.М.	д.т.н., проф., декан факультету нафти і газу та природокористування
Усенко В.Г.	к.т.н., доц., декан архітектурного факультету
Шинкаренко Р.В.	к.е.н., доц., декан фінансово-економічного факультету

Тези 68-ої наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету. Том 1. (Полтава, 19 квітня – 13 травня 2016 р.) – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 416 с.

У збірнику тез висвітлені результати наукових досліджень професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету.

©Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка,
2016

Література

1. Електронні та мехатронні системи: теорія, інновації, практика: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. інт.-конф., (Полтава, 5 листопада, 2015р.)/гол. Ред. О.В. Шульга. – П.:Полт.НТУ імені Юрія Кондратюка, 2015. – 126с,[64-66]с.
2. Саркисян С.А., Кастин В.И., Лисичкин В.А., Минаев Э.С, Пасечник Г.С. Теория прогнозирования и принятия решений. М.: Высшая школа, 1997. – 351с.
3. Джиган В.И. Адаптивная фильтрация сигналов: теория и алгоритмы. М.: Техносфера, 2013. –527 с.

УДК 519.711

Сільвестров А.М., д.т.н., професор
Гонтар М.М., асистент
Нелюба Д.М., к.т.н., доцент
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ З ДОПОМОГОЮ СИГНАЛЬНОГО І ПАРАМЕТРИЧНОГО ПІДХОДІВ

Відповідно до категорій філософії, реальний об'єкт нескінченно-мірний, все з усім взаємозв'язане. Це можна представити рівнянням

$$\dot{X}_\infty = f_\infty(X_\infty), \quad (1)$$

де X_∞ – нескінченно-мірна вектор-функція змінних, $\dot{X}_\infty$ – її швидкість зміни у відповідності з функцією взаємозв'язку f_∞ .

Обмежуючи просторово-часову область змінних X_∞ малою областю, розглядають лише проекцію X_∞ на кінцеве число n координат:

$$\dot{X} = f(X), \quad (2)$$

де $X(t)$ – n - мірна вектор-функція часу, $\dot{X}$ - її похідна.

Продовжуючи звуження області, переходять до лінійної стаціонарної моделі:

$$\Delta \dot{X} = A\Delta X + B\Delta U \quad (3)$$

у відхиленнях ΔX , ΔU від деякого центру (X_0, U_0) області G .

Можлива також модель оператора входи ΔU – виходи ΔY об'єкту:

$$\Delta Y = W \cdot \Delta U. \quad (4)$$

З безлічі наближених моделей кращою буде та, за допомогою якої кращим чином досягається основна мета, наприклад, прогнозування поведінки або контроль конкретних фізичних параметрів об'єкта [1]. Відповідно головним цілям розрізнятимемо два принципово різних підходи до задачі ідентифікації [2]. Перший, якщо для заданої множини вхідних сигналів $U(t)$ необхідно підібрати таке довільне по структурі відображення $U(t)$ та $Y(t)$, щоб деяка норма $\|\varepsilon\|$ похибки ε була менша

заданої Δ . Тобто, сигнал $Y(t)$ апроксимується з точністю до Δ в базисі, перетворених операторами W_i сигналів $U(t)$; $i = \overline{1, n}$. Другий, якщо необхідно, окрім цього, визначити (для заданої точки (X_0, U_0, t_0) цієї області) структуру і/або параметри моделі (3) або (4), які б відповідали суттєвим взаємозв'язкам змінних реального об'єкту. **Сигнальна ідентифікація** застосовується при цілеорієнтації моделей на задачі управління і прогнозування, **параметрична** – для діагностики конкретних параметрів об'єкту.

Подамо в області G модель (4) реального об'єкта у вигляді:

$$\Delta Y = W \cdot \Delta U + W_1 \cdot \Delta F + W_2 \cdot \Delta N, \quad (5)$$

де ΔF – вектор контрольованих збурень, ΔN – неконтрольованих, W, W_1, W_2 – відповідні оператори.

Необхідно побудувати інваріантний, оптимальний (у сенсі квадратичного по ε і ΔU функціонала) регулятор:

$$\Delta U(t) = W_p(\varepsilon(t, \beta)). \quad (6)$$

Тут β – невідомий вектор параметрів операторів W і W_1 моделі (5), $\varepsilon(t, \beta)$ похибка між бажаною траєкторією $\Delta Y^*(t)$ об'єкту і реальною $\Delta Y(t)$. За відсутності обмежень оптимальний регулятор буде лінійним:

$$\Delta U(t) = W_{p1} \cdot \varepsilon(t) + W_{p2} \cdot \Delta F(t). \quad (7)$$

Підставивши (7) в (5), отримаємо вираз для замкнутої системи:

$$\Delta Y(t) = (W \cdot W_{p1} + I)^{-1} \cdot [W \cdot W_{p1} \cdot \Delta Y^*(t) + (W \cdot W_{p2} + W_1) \cdot \Delta F(t) + W_2 \cdot \Delta N(t)] \quad (8)$$

Умова інваріантності її виходу $\Delta Y(t)$ до контрольованого збурення $\Delta F(t)$:

$$W_{p2} = W^{-1} \cdot W_1, \quad (9)$$

де W і W_1 – невідомі оператори моделі (5) об'єкта, які визначаються з моделі (10), вектор β якої

$$\Delta \hat{Y} = \hat{W}(\hat{\beta}) \cdot \Delta U + W_1(\hat{\beta}) \cdot \Delta F, \quad (10)$$

оптимізується з умови мінімуму показника I близькості $\Delta Y(t)$ і $\Delta \hat{Y}(t)$:

$$I(\hat{\beta}) = \|\Delta Y(t) - \Delta \hat{Y}(\hat{\beta}, t)\|. \quad (11)$$

Чим оперативніше визначається вектор $\hat{\beta}$ параметрів оператора $\hat{W}$ і $\hat{W}_1$ і чим повніше вони (ширше базис апроксимуючих ΔY функцій), тим ближче $\Delta \hat{Y}$ до ΔY . Побічно (за рахунок оперативного підстроювання $\hat{\beta}$) компенсується вплив неконтрольованих повільних збурень $N_2(t)$. У асимптотиці система інваріантна до зміни параметрів об'єкту, контрольованих ΔF і неконтрольованих низькочастотних збурень. Високочастотна складова N_2 збурень, як правило, згладжується інерційною природою об'єкта, але обмежує мінімальний час ідентифікації моделі (10). Складність структури моделі може адаптуватися до темпу нестационарності характеристик випадкового процесу $N_2(t)$. Урахування

фізичних процесів в об'єкті не обов'язкове, оцінка $\hat{\beta}$ може не мати фізичного сенсу; унімодалність показника (11), як функції β , не обов'язкова.

Література:

1. Сильвестров, А.Н. Идентификация и оптимизация автоматических систем / А.Н. Сильвестров, П.И. Чинаев. – М.: Энергоатомиздат, 1983. – 200с.

2. Сильвестров, А.Н. Два альтернативных подхода к задаче идентификации реальных объектов / А.Н. Сильвестров // Проблемы управления и информатики. – 1996. – №6. – С. 54–65.

УДК 697.94:62 – 52

Борщ В.В., к. ф.-м. н., доцент

Борщ О.Б., к.т.н., доцент

Радченко А.А., студент гр. 201 нМЕ

Синягівський С.В., студент гр. 201 нМЕ

*Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

АВТОМАТИЧНЕ КЕРУВАННЯ ПАРАМЕТРАМИ МІКРОКЛІМАТУ ІНКУБАТОРА МАЛОЇ ПОТУЖНОСТІ

Успішна інкубація яєць домашніх птахів в інкубаторі малої потужності визначається оптимальними значеннями параметрів мікроклімату в ньому та періодичністю перевертання яєць [1]. Існуючі системи керування мікрокліматом домашніх інкубаторів малої потужності мають низку суттєвих недоліків. Так, в конструкціях інкубаторів для приватних господарств недостатньо уваги приділено питанням:

- вимірювання та керування вологістю повітря [2]
- механізму періодичного перевертання.

На основі описаного в роботі [3] модернізованого промислового інкубатора, авторами розроблений діючий макет інкубатора малої потужності, що призначений для експлуатації в умовах приватного господарства та розроблена й апробована система автоматичного керування мікрокліматом інкубатора на основі цифрового приладу «ТРЦ 02 Універсал⁺». Структурна схема установки представлена на рисунку. На перший вхід приладу «ТРЦ 02 Універсал⁺» подається електричний сигнал ε_1 від терморпарі, що вимірює температуру T в об'ємі інкубатора та перетворюються за допомогою аналого-цифрового перетворювача в цифрову форму. Цифровий сигнал, значення якого зображується на цифровому індикаторі, обробляється мікроконтролером, порівнюється із величиною сигналу задавача та керує вихідним оптосимістором. Режим неперервного керування або керування в заданому інтервалі часу температурою за допомогою електронагрівача в технологічному об'ємі встановлюється таймером.

Друга пара вхід-вихід приладу «ТРЦ 02 Універсал⁺» керує вологістю повітря. Для безпосереднього вимірювання вологості повітря в об'ємі

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ АВТОМАТИКИ ТА МЕХАТРОНИКИ

3

*Велешук В.П., Власенко О.І., Киселюк М.П.,
Власенко З.К., Шульга О.В., Борщ В.В.*

ВОЛЬТ-АМПЕРНІ ТА ЛЮМІНЕСЦЕНТНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ALGAN/GAN УЛЬТРАФІОЛЕТОВИХ (365 нм) ПОТУЖНИХ СВІТЛОДІОДІВ ...3

Шульга О.В., Сокіріна В.О.

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМ ІДЕНТИФІКАЦІЇ
НАЗЕМНИХ МОБІЛЬНИХ ЗАСОБІВ 5

*Gnatyuk V.A., Levytskyi S.N., Vlasenko O.I., Vlasenko Z.K.,
Lashkaryov V.E., Shulga O.V., Borshch V.V., Neliuba D.M., Aoki T.*

DEVELOPMENT OF CdTe-BASED X- AND GAMMA-RAY
DETECTORS IN COLLABORATION WITH JAPAN 7

Сільвестров А.М., Боряк Б.Р., Луцьо В.В.

АЛГОРИТМ ЗНАХОДЖЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО
КОЕФІЦІЄНТА ЗГЛАДЖУВАННЯ ЗА УМОВИ
НЕВИЗНАЧЕНОСТІ КОРИСНОГО СИГНАЛУ 9

Сільвестров А.М., Гонтар М.М., Нелюба Д.М.

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ З ДОПОМОГОЮ
СИГНАЛЬНОГО І ПАРАМЕТРИЧНОГО ПІДХОДІВ.....11

Борщ В.В., Борщ О.Б., Радченко А.А., Синягівський С.В.

АВТОМАТИЧНЕ КЕРУВАННЯ ПАРАМЕТРАМИ
МІКРОКЛІМАТУ ІНКУБАТОРА МАЛОЇ ПОТУЖНОСТІ.....13

Сільвестров А.М., Кривобока Г.І.

ІДЕНТИФІКАЦІЇ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА
ЗАШУМЛЕНОСТІ ВХІДНИХ І ВИХІДНИХ ДАНИХ.....15

Сільвестров А.М., Лактіонов О.І.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ З УРАХУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ 17

Сільвестров А.М., Скринник О.М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВАРІАНТНОСТІ НАПРУГИ ДО
СТРУМУ ЯКОРЯ В ГЕНЕРАТОРІ ПОСТІЙНОГО СТРУМУ 19

Сільвестров А.М., Фоменко І.А.

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК
ОБ'ЄКТ ІДЕНТИФІКАЦІЇ І ОПТИМІЗАЦІЇ 21

Борщ В.В., Борщ О.Б., Ільченко О.О.

ЛАБОРАТОРНА УСТАНОВКА ДЛЯ АВТОМАТИЧНОГО
ВИМІРЮВАННЯ ТИСКУ ГАЗУ ТА ЙОГО ДОЗУВАННЯ.....22

Борщ В.В., Анголенко В., Зелиб М.В., Кислиця Д.В.

ВИКОРИСТАННЯ LED – СВІТИЛЬНИКІВ У СУЧАСНИХ
ТЕПЛИЦЯХ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ УПРАВЛІННЯМ.....24

Мінтус А.М., Качура С.О., Лучний О.О.

РЕЖИМ ДИНАМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ОХОЛОДЖЕННЯМ НЕПЕРЕРВНО ЛИТИХ ЗАГОТОВОК 25

<i>Шефер О.В., Дзівіцький В.Д.</i> ПРОБЛЕМА ФІЛЬТРАЦІЇ СИГНАЛІВ ТА АНАЛІТИЧНЕ ГРАДУЮВАННЯ ДАТЧИКІВ МЕХАТРОННИХ СИСТЕМ.....	27
<i>Галай В.М., Воронін В.П.</i> ІНТЕРПОЛЯЦІЙНИЙ ТА АПРОКСИМАЦІЙНИЙ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ СИГНАЛІВ ДАВАЧІВ В СИСТЕМАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ	29
<i>Тамахін Г.В., Омельченко С.С.</i> МОЖЛИВОСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОПРИВОДА ЗІШТОВХУВАЧА БЛЮМІВ	31
<i>Єрмілова Н.В., Калов С.І., Кузнєцов С.І., Сімчук В.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЗМІННОЇ СТРУКТУРИ ПРИВОДА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДВОКООРДИНАТНОГО ВЕРСТАТА.....	33
<i>Нелюба Д.М., Гонтар М.М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЛІНІЙНИХ ДВИГУНІВ ПОСТІЙНОГО СТРУМУ З ПОСТІЙНИМИ МАГНІТАМИ У СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ РУХОМ ВИСОКОЇ ТОЧНОСТІ	35
<i>Кислиця С.Г., Кислиця Д.В., Рищиковець Р.П.</i> ПЛЮСИ, МІНУСИ Й ОСОБЛИВОСТІ СВІТЛОДІОДНИХ СВІТИЛЬНИКІВ ДЛЯ ТЕПЛИЦЬ.....	37
<i>Луцьо В.В., Боряк Б. Р., Дорогобід В. П.</i> МОДЕЛЮВАННЯ КАНАЛУ ПЕРЕДАЧІ СИГНАЛІВ СУПУТНИКОВИХ РАДІОНАВІГАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	39
<i>Бреус М.І.</i> МЕТОДИ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМ НАВИГАЦІЇ ТА КЕРУВАННЯ РУХОМ	41
<i>Саковець О.О.</i> «МОДЕЛЮВАННЯ АЕРОДИНАМІЧНОЇ ЗАТРИМКИ КЕРУВАННЯ БПЛА ЗА ДОПОМОГОЮ MATLAB».....	44
<i>Луцьо В.В., Боряк Б.Р., Дорогобід В.П.</i> АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЧЕРГАМИ ЗАЯВОК У ТЕЛЕКОМУНКАЦІЙНІЙ МЕРЕЖІ	45
<i>Захарченко Р.В.</i> АНАЛІЗ РЕЖИМІВ СУШКИ ЗЕРНА НА ОСНОВІ МАТЕМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ	47
СЕКЦІЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ, ГЕОДЕЗІЇ, ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА СІЛЬСЬКИХ БУДІВЕЛЬ	50
<i>Литвиненко Т.П., Кошлатий О.Б.</i> ПАМ'ЯТІ КОЛИШНЬОГО ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ, ПРОФЕСОРА В.Й. ХАЗІНА (ДО 75-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	50
<i>Шарий Г.І.</i> НОВІТНЯ ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	51
<i>Богдан І.Ю., Корба П.С., Павлик В.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ГЕОДЕЗИЧНОЇ ЗЙОМКИ ЗСУВНИХ ТЕРИТОРІЙ.....	54